

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

708

Szerző: [Dukla Maria] (d. m.) (-a-a)

Cím: KIÁLLÍTASI KRÓNIKA

Forrás: Aleksander Kotsis

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Idő

1958

Személy

Helyszám

A Műcsarnok termei jelenleg három kiállítást fogadnak be. A termék szerencsés széttagolása teremtette meg azt a lehetőséget, hogy például most, három művész gyűjteményes kiállítása nyomán a művészet fejlődésének vonalai is kibontakoznak. Fritz Cremer nagyhatalú szoboranyagáról, amely a Műcsarnok középső termében foglal helyet, már beszámoltunk. A szárnyait bontogató múlt századi lengyel festőművészet jelentékeny alakjának, Aleksander Kotsis emlékének szentelték most a Műcsarnok jobb oldali teremét, a lengyel-magyar kulturális egyezmény szellemében. A negyvenegy évet élt (1836—1877) festőművész életműve nem idegen számunkra. Művészi beállítottsága tükrözi a lengyel reformkor, a felszabadító harcok korszakának, a polgárosodásnak légkörét. A mi Libaynk, Markó Ferenc, a fiatal Barabás Miklós, Than Mór festészetével tart szellemi és formai rokonságot Kotsis művészete, amelyre csak úgy, mint a magyar biedermeier festészetre, jótékony hatást

gyakorolt Waldmüller, a bécsi Akadémia minden tekintetben kiváló és haladószerű professzora. Kotsis is, mint Waldmüller és magyar kortársai életképeinek hosszú sorában a paraszti életet jelenítette meg. A Krakó környéki parasztok és a néprajzi érdekességű görölök kunyhói, házatája, vásári jelenetek, odaadón megfigyelt képmások idézik a lengyel jobbagysors nagy rajztudással, költői szemmel és részvételi szívvel megjelenített életét. Kotsis, a Közép-Európát átfogó biedermeier érzelmes divatján belül is kifejezést adott a nemzeti sajátosságoknak alakjai beállításával, a színskála lágyaságával. A népi életkép egy kiváló lengyel képviselőjét, a lengyel táj hivatott tolmácsát ismertük meg Aleksander Kotsis művészetében, s az emlékkiállítás jelentőségét emeli a szép katalógus dr. Jerzy Zanozinski alapos tanulmányával s szép illusztrációs anyaggal, kár hogy a képcímek hevenyészett, magyartalan fordítása ront az ünnepi hangulaton.

(d. m.)

Élesdy István a Derkovits-teremben

Művészi elhatározás, kérdése s emberi magatartása, hogy egy festőművész tehetségét, alkotóképességét nagy részben az akvarellnek, ennek az elhanyagoltnak, nemegyszer «korszerűtlen»-nek nevezett műfajnak szentelje. Élesdy művészetét elsősorban lírizmusa jellemzi, belső érzelmvilága tükröződik alkotásaiban.

Ezek a finoman megkomponált, kisméretű festmények nem mutatnak túl nagy skálát. Elsősorban a táj érdekli, a város- vagy falurészlet hangulata és a természeté. Biztos kezű művésze az akvarellnek, akár a naturához ragaszkodik, egyéni látásmódjával színesítve, akár az impresszionizmus

oldottságában ábrázol — mindig átszöve a lírai kedély szelíd érzelmeivel. Művészetének határát egy oldalról talán a *Házak a cigánysoron* jelzi, ez a zártan komponált, határozottan színezett mű, s a túlsó határát pedig a *Két fa horgászszal*, mely áttetsző színekkel oldott, s a vízparti levegő vibrálását tükrözi.

Élesdy művészi karakterének megismeréséhez hozzájárulnak kiállított, lavirozott tusrajzai és rézkarcai is, melyek szintén a művészet ez ágaiban is jártas, biztos kezű művész elmélyedését példázzák.

(II)

Pleidell János

A Műcsarnok kamaratermének kiállítására érdekes és nem szokványos plakát hívja fel a figyelmet. Szükszavú, a lényegre szorítkozó rajz egy középkori figurát ábrázol. Baljának áhítatos mozdulatával, amelyet a fejtartás felerősít, virágot emel arcához, jobbra tört markol. Pleidell János — aki mögött B. Supka Magdolna katalógus előszava szerint másfél évtizedes elmélyült munkálkodás áll —, most áll először a nagyobb nyilvánosság elé. A plakáton szereplő munkája Villont jeleníti meg, mégpedig a korszerű architektúra szelleméhez simuló sgra-

fittójában. Tucatlal több kisméretű sgrafittóját állítja ki, ezzel a régi és nagyjövőjű műfajjal kísérletezik a formák és színek természetét szinte tudományos alaposítással ismerő Pleidell János. Új kifejezési lehetőségek után kutat s talán legelismerésreméltóbb törekvése, hogy a sgrafittót emberközelségbe akarja hozni s helyet próbál teremteni számára kisebb, intimebb térben, akár a lakásban is. Pleidell nagyon jól tudja, mit jelent az előregyártott, beépített kép a falon, éppen ezért mondanivalóját a leglényegesebbre tömörítve vonja össze, színskáláját is

megfelelően redukálja, hogy minél egyszerűbben, jelképiségeiben is közérthetően fogalmazza meg mondanivalóját. Témaválasztásaiban is azt kereszte, ami általános érdeklődésre tarthat számot. Őt Villon-jelenete nem illusztratív áttétele Villon költészetének. Sokkal több annál. S talán még jellemzőbb, hogy olyan élményeket fogalmaz meg, amely sokak közös élménye. Szugesztív Dózsa-fejében, a magyar regék révedező hangulatának felidézésében szintén olyan élményeket rögzít frapáns előadással, amelyekben sok ember ismer saját élményeinek művészi mására.

S hogy Pleidell mennyire tisztában tartja a sgraffito műfajának dekoratív-monumentális követelményeit, a ke-

vés vonal, kevés szín igénybevételével történő komponálást, arról akvarelljeinek színkultúrája tanúskodik, választékos palettája, amelynek segítségével a legfinomabb, tünékeny fényjátékoknak is hangot és hangulatot tud adni.

(—a—)

1926 — 8891